

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧА В КОНТЕКСТІ ПОШУКУ ІНФОРМАЦІЇ

Генсерук Віктор Анатолійович

здобувач третього рівня вищої освіти спеціальності Освітні, педагогічні науки
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
viktern@tnpu.edu.ua

Актуальність використання цифрових інструментів для професійного розвитку викладачами закладу вищої освіти обумовлена стрімкою трансформацією освітнього середовища, де цифрова компетентність стає фундаментальною компетенцією педагога. У світі, де обсяг знань подвоюється кожні кілька років, традиційні методи збору даних втрачають ефективність, поступаючись інтелектуальним системам, що базуються на великих даних (Big Data) та штучному інтелекті.

Цифровізація освіти вимагає від викладача вміння орієнтуватися в світі неструктурованого контенту [1]. Здатність швидко знаходити валідні, науково обґрунтовані матеріали серед величезної кількості фейків є запорукою якості освітнього процесу. Сьогодні викладач не є єдиним джерелом знань для студентів, тому його нова роль вчити критично оцінювати та синтезувати знайдену інформацію.

Актуальність використання цифрових інструментів підсилюється необхідністю персоналізації навчання. Цифрові інструменти дозволяють педагогу виходити за межі стандартних підручників, знаходячи інтерактивні моделі, відеоматеріали та кейси, що адаптовані під індивідуальні потреби різних категорій різних здобувачів освіти (зокрема, для інклюзивної освіти). Це робить навчання гнучким та релевантним запитам сучасного покоління.

Професійний розвиток у сучасних умовах неможливий без неперервної освіти (lifelong learning). Оволодіння алгоритмами професійного пошуку в наукометричних базах та на спеціалізованих платформах дозволяє викладачеві інтегруватися у світову педагогічну спільноту, впроваджувати інноваційні методики (змішане навчання чи STEM) та підтримувати високий рівень професійної експертності.

Цифрові інструменти є не просто допоміжними засобами, а стратегічним ресурсом, який визначає конкурентоспроможність сучасного викладача та його здатність готувати здобувачів освіти до викликів майбутнього.

Сучасний викладач – це не лише передавач знань, а й експерт з інформаційної навігації. У сучасному цифровому світі пошук інформації вийшов за межі звичайного пошуку Google і охоплює інтелектуальні бази даних, нейромережі та професійні спільноти.

В процесі дослідження нами проведено класифікацію цифрових інструментів, які допоможуть викладачеві ефективно знаходити, фільтрувати та структурувати інформацію для професійного зростання (Рис. 1).

Рис. 1. Класифікація цифрових інструментів для пошуку інформації

Для викладача важливо опиратися на перевірені наукові дані та сучасні методики. Звичайного пошуку часто недостатньо через велику кількість фейків.

Google Scholar. Класика для пошуку наукових статей, дисертацій та книг. Дозволяє відстежувати цитування та знаходити найсвіжіші дослідження.

ERIC (Education Resources Information Center). Найбільша у світі спеціалізована база даних з питань освіти. Тут можна знайти плани уроків, звіти та академічні роботи [2].

BASE (Bielefeld Academic Search Engine). Одна з найпотужніших пошукових систем для наукових ресурсів відкритого доступу.

ResearchGate. Соціальна мережа для науковців, де можна напряму звернутися до авторів досліджень та отримати доступ до їхніх публікацій.

ERIC (Education Resources Information Center) – це справжній «золотий стандарт» для кожного, хто професійно займається освітою. Це не просто пошукова система, а найпотужніша у світі цифрова бібліотека та бібліографічна база даних, яка фінансується Департаментом освіти США (через Institute of Education Sciences).

Нижче наведено детальний огляд можливостей ERIC, які допоможуть викладачеві перетворити підготовку до занять на науково обґрунтований процес.

База даних ERIC охоплює понад 1,6 мільйона записів, які постійно оновлюються. Контент поділяється на два основні типи:

EJ (Educational Journals): статті з більш ніж 1000 рецензованих наукових журналів. Це теоретична база, результати експериментів та аналітичні огляди.

ED (Educational Documents): плани занять, методичні рекомендації, звіти про конференції, дисертації, державні освітні стандарти та навіть навчальні програми.

Хоча більшість контенту в ERIC англійською, для українського педагога це вікно в глобальний освітній контекст. Використання матеріалів ERIC дозволяє:

впроваджувати методики, які вже довели свою ефективність у США чи Європі (наприклад, стратегії критичного мислення чи медіаграмотності), знаходити відповіді на складні виклики, опираючись на міжнародний досвід.

Список використаних джерел

1. Генсерук Г. Р. Цифрова компетентність як одна із професійно значущих компетентностей майбутніх учителів. Open educational e-environment of modern University. 2019. № 6. С. 8–16.

2. ERIC (Education Resources Information Center) – найбільша у світі спеціалізована база даних з питань освіти. URL: <https://eric.ed.gov/> (дата звернення: 02.04.2026).